

Konkordatoda düzeltme talebi

HER gün artan konkordato sayıları, reel sektörün de gündeminde. **Istanbul Sanayi Odası (ISO)** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, katıldığı bir televizyon yayınında "Konkordato sayısının önümüzdeki dönemde artma ihtimali var. Konkordato sadece finans alacaklarına ve kamu alacaklarına dönük olmalı. Konkordatoda adil olan reel sektör alacaklarını kapsamaması. Konkordato uygulamasının düzeltilmesi noktasında Adalet Bakanlığı ile çalışma yapıyoruz" dedi. "Yüksek faiz ortamında en büyük bedeli **sanayici** ödüyor" ifadelerini kullanan Bahçivan, enflasyonla mücadele konusunda Merkez Bankası'na çok yüklenildiğini, diğer aktörlerin de sürece destek vermesi gerektiğini söyledi.

Ar-Ge mi? O da ne?

SERVET
YILDIRIM

servet.yildirim@milliyet.com.tr

Sanayi kuruluşlarımız satışlarının giderek daha küçük bölümünü Ar-Ge harcamalarına ayırıyor. Ancak **sanayi 4.0**'ın ve küresel rekabetin yolu Ar-Ge ve inovasyondan geçiyor...

ISO 500 Türkiye'nin medarı iftihar listesidir. Ülkenin 500 Büyük **Sanayi** Kuruluşu'nun, yani **sanayinin** devler liginin durumunu gösterir. Son açıklanan 2023 yılı verilerine göre 500 büyüğün sadece 265'i araştırma ve geliştirme (Ar-Ge) yapmış. Toplam 235 büyüğün ise Ar-Ge ile işi olmamış.

ISO'nun bir de ikinci 500 listesi var. Bu listede Türk **sanayinin** devler ligi kadar olmasa da kritik şirketlerine ev sahipliği yapıyor. Bu listede 2023 yılında Ar-Ge yapan şirket sayısı ise 227. Yani bu ligdeki 500 firmanın 273 tanesi Ar-Ge yapmamış.

Bu liste çok iç açıcı değil. **Sanayi** kuruluşlarımız satışlarının giderek daha küçük bir bölümünü Ar-Ge harcamalarına

ayırıyorlar. Üstelik bu şirketlerin önemli bir çoğunluğu **Sanayi 4.0**'a geçme iddiası ve uluslararası pazarlara açılma hevesi taşıyorlar. ISO'nun 500 araştırması her yayınladığında hep aynı soruyu soruyoruz: Türkiye **Sanayi 4.0**'a bu firmalarla mı geçecek? 500 milyar dolarlık ihracat hedefine bu üretim yapısıyla mı ulaşacak? Türkiye yeni ekonomik düzende bu yapıyla mı rekabet edecek? Edemezler çünkü **Sanayi 4.0**'ın ve küresel rekabetin yolu Ar-Ge ve inovasyondan geçiyor.

Ortak akılla hareket

Geçen ay Sapanca'da EKONOMİ Gazetesi ev sahipliğinde PwC Türkiye'nin içerik iş birliği ile gerçekleştirilen Dönüşen Liderler Zirvesi'nde Sabancı Holding CEO'su Cenk Alper'i dinledim. "75 yıl boyunca gelişen teknolojinin müşterisiyiz ama farkında değiliz. Bu teknolojilerin şekillendirilene olabiliriz... Bizler geleceği şekillendirmeliyiz. Bu, ortak akıl ile hareket etmezsek olmaz. Bizim seçilmiş konularda geleceği şekillendirecek teknolojilerin oyun kurucusu olmamız lazım. Aksi halde o teknolojilerin müşterisi olacağız" diyor.

ISO araştırmasına göre, Ar-Ge harcamalarının üretimden satışlara oranı geçen yıl yüzde 0.48 gibi düşük bir seviyeydedi. Bizim bu düşük bulduğumuz oran aslında son 3 yılın en yüksek düzeyidir

ama gelecek için umut verici değildir.

Yapısal değişim için

Oysa her raporda vurgulandığı gibi teknolojiye dayalı nitelikli ve katma değer üretebilen bir **sanayi** için firmalarımızın Ar-Ge'yi daha çok odaklarına almaları gerekiyor. Bizi kaygılandıran diğer bir oran ise ülkedeki toplam Ar-Ge harcamalarının gayrisafi yurt içi hâsıla içindeki yüzde 1.32 olan payıdır. Oysa bu oran üyesi olduğumuz OECD'de ortalama yüzde 2.7'dir. Örnek aldığımız ya da rekabet halinde olduğumuz ekonomilerde bu oran bizden daha yüksek seviyelerde seyrediyor.

Türkiye'de yaratılan katma değer içerisinde hâlâ en yüksek pay orta-düşük teknoloji yoğunluklu sektörlerde. Onu düşük teknoloji **sanayiler** grubu izliyor. Yüksek teknoloji yoğunluklu grubun payı ise yüzde 6 civarında. ISO Başkanı Erdal Bahçivan'ın 2022 yılı ISO 500 araştırması sunuş konuşmasında söylediği gibi bu rakamlar "yapısal bir değişime işaret etmekten uzak bir görünüm sergiliyor."

Kısacası; biz, Ar-Ge konusunda sürekli patinaj yapan şirketlerimizle gittikçe keskinleşen bu küresel rekabette zorlanırsınız. Burada şirketlere düşen Ar-Ge'yi iş yapış biçimlerinin bir parçası haline getirmek, devlete düşen ise Ar-Ge yapmak isteyen şirketlerin önünü açmak olmalı.

**2025 YILI RAKAMI
İÇİN GÖRÜŞMELER
ARALIKTA YAPILACAK**

ASGARI ÜCRETE YEDİ FARKLI SENARYO

Asgari ücrette zam tartışmaları, 'gerçekleşen-beklenen enflasyon' çerçevesindeki 7 senaryo üzerinde yoğunlaştı. Tartışmalara katılan S&P ise ikisinin ortası bir zam oranı önererek "Beklentimiz % 30" açıklaması yaptı.

Asgari ücrette senaryolar

Artış oranı	Asgari ücret (TL)
% 17,5	19.975
% 21	20.570
% 25	21.252
% 30	22.102
% 40	23.802
% 41,5	24.000
% 45	24.650

ARALIK ayı başında başlayacak asgari ücret görüşmeleri öncesi zam tartışmaları hızlandı. Enflasyon verilerinin dikkate alınacağı asgari ücret zammında işveren tarafı, halen net 17.002 lira olan rakamın 'dengeli' bir şekilde artırılmasını istiyor. İşveren temsilcileri 'asgari ücrete daha fazla zam yapılmasını biz de isteriz ancak oraya yapılan zam iğneden ipliğe her şeye yansıyor" derken, işçi sendikaları ise 2025 sonunda beklenen yüzde 17,5'lik enflasyon üzerinden pazarlıkların yürütülmesine karşı çıkıyor. Yıl sonu enflasyonun yüzde 40-45 seviyelerinde gerçekleşeceğini belirten işçi sendikaları, enflasyon oranına ek olarak refah payı artışı da talep ediyor.

Global Kıdemli Direktörü Frank Gill, asgari ücretin enflasyon hedefi ile bu yılın sonundaki enflasyon arasında bir ortalama da artırılması gerektiğini söyledi. Gill, "Asgari ücret artış beklentimiz yaklaşık yüzde 30" dedi. S&P, yıl sonu enflasyonunun yüzde 44 seviyelerinde gerçekleşeceğini öngörüyor.

İŞTE O KONUŞULANLAR

Şayet pazarlıklarda S&P'nin beklentisi gerçekleşirse halen 17.002 lira olan asfari ücret 22 bin 102 liraya yükselecek. Orta Vadeli Program'daki (OVP) 2025 enflasyon hedefi olan yüzde 17,5 oranında zam yapılırsa bu tutar 19 bin 975 lirada kalacak. Yine OVP'deki 2025 enflasyon beklentisinin üst bandı olan yüzde 21 oranında zam gelirse 20 bin 570 lira olacak. Merkez Bankası'nın yüzde 25 hedefi oranında artış yapıldığında da bu rakam 21 bin 252 lira olarak uygulanacak. OVP'deki bu yıl sonu enflasyon hedefi yüzde olan 41,5'lük zam gelirse asgari ücret 24 bin lirayı aşacak. Türkiye İstatistik Kurumu'nun önceki gün açıkladığı verilere göre ekim ayında TÜFE yüzde 48,58 artmıştı.

Son 10 yılda ne kadar oldu? (TL)

Yıl	Brüt	Net
2024	20.002,50	17.002
2023 Temmuz-Aralık	13.414,12	11.402
2023 Ocak-Temmuz	10.008	8.506,80
2022 Temmuz-Aralık	6.471	5.500,35
2022 Ocak-Temmuz	5.004	4.253,40
2021	3.575,50	2.825,90
2020	2.943,00	2.324,70
2019	2.558,40	2.020,59
2018	2.029,50	1.603,12
2017	1.777,50	1.4004,60
2016	1.647,00	1.300,99
2015	1.201,50	949,07
2014	1.071	846

Asgari ücrette bir dengede buluşulmalı

İSTANBUL Sanayi Odası (İSO) Başkanı Erdal Bahçivan, katıldığı bir televizyon programında asgari ücret konusunda her kesimin kendine göre haklı taraflarının bulunduğunu belirtirken "İstihdam kaybının yaşanmayacağı ve çalışan refahını koruyacak bir dengede buluşabilmek gerekiyor" dedi.

S&P'NİN ASGARİSİ % 30

Merkez Bankası Başkanı Fatih Karahan'ın ekimin son haftasında yüzde 25 oranındaki asgari ücret artışının enflasyonla uyumlu olacağını belirtmesinin ardından bir açıklama da geçtiğimiz hafta Türkiye'nin kredi notunu artıran Standard & Poor's'dan (S&P) geldi. S&P

"Merkez'e gereğinden fazla yükleniyoruz"

Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı Mustafa Gültepe, önceki gün yaptığı açıklamada, firmaların zor günler yaşadığını ve Merkez Bankası'ndan (TCMB) aralık sonunda faiz indirimi belediklerini açıkladı. İstanbul Sanayi Odası (İSO) Başkanı Erdal Bahçivan, "Merkez Bankası'nda doğruları yapma konusunda başarılı bir yönetim var. Belki de gereğinden fazla Merkez Bankası'na yükleniyor. TCMB tahribatı çok yüksek bir hastalıkla boğuşuyor. TCMB dışında enflasyonla mücadelede diğer aktörlerin biraz daha sahaya girmesi lazım. Gereken şartlar oluştuğunda faiz ve oyun planlarıyla ilgili en doğruyu yapacaklarını düşünüyorum" dedi.

Enflasyonda tahribatın büyüklüğünün tahminlerden fazla olduğuna dikkat çeken Bahçivan, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Enflasyon denen olayın topluma girmemesinin ne kadar önemli olduğunu zikretmiştik. Tedavi süreci hastalık kadar bedel ödetilmesi gereken süreç. Enflasyon ne yazık ki diremiyor. Son veri sabır sürecinin bir döneme daha devam edeceğini ortaya koydu. Enflasyonda beklenti anketini önemsiyorum. Vatandaş 65'lerde makas çok büyük. Toplum 3-4 yılın oluşturduğu olumsuz paradigmayı aşamıyor. En büyük mücadele de orada olacak."

Enflasyonun sosyolojik boyutu olduğu gerçeğinin unutulmamasını da isteyen Bahçivan, "Enflasyonun sanayici için yaratmış olduğu tahribat fiyat oluşturamama öngöründe bulu-

namama oldu. Derin bir Kovid döneminden Türkiye geçmişti. Her bir tedarik ürünü bulunurmak için ciddi stok üretimi gerekiyordu. Şu anda en başta yüksek faiz ortamı çözüm noktasındaki en büyük problem. Faizin düşmesinin de yegane şartı enflasyonun düşmesi. Yumurta-tavuk, tavuk-yumurta ikilemin içerisinde. Yüksek faiz ortamında en büyük bedeli sa-

"Konkordato için çalışma yapılıyor"

Erdal Bahçivan, konkordato sayısının önümüzdeki dönemde artma ihtimali bulunduğunu söyledi. Bahçivan, "Konkordato sadece finans alacaklarına ve kamu alacaklarına dönük olmalı. Konkordato da adil olan reel sektör alacaklarını kapsamaması. Konkordato uygulamasının

düzeltilmesi noktasında Adalet Bakanlığı ile çalışma yapıyoruz" dedi. Asgari ücret konusunda da açıklama yapan Bahçivan, "Her kesimin kendine göre haklı tarafı var. İstihdam kaybının yaşanmayacağı ve çalışan refahını koruyacak bir dengede buluşabilmek gerekiyor" diye konuştu.

na yayıcı ödüyor" şeklinde konuştu. AB'nin ekonomik durumunun ihracat için zorlayan faktör olduğunu dile getiren Bahçivan, "Biz günlük çözümlerimizle vakit harcarken geleceği kaybetmemeliyiz. İç pazarda ve dış pazarda şartlar bir süre daha böyle devam edecek. Mevcut şartlarda belli destekler mi verilecek, katkı sağlayacak sektörlerle can suyunun verilme-

si gereken bir döneme giriyoruz. Herkesi kendi haline bırakıp 'başımızın çaresine bakın' deme lüksümüz yok. Teminat yükü gözden geçirilmeli, döviz reeskont kredileri tekrar açılmalı. Ücret artışları konusunda yüksek enflasyondan dolayı çalışanların yılın ikinci-üçüncü ayında aşılacak vergi dilimlerinin yukarı çıkarılması gerekiyor" açıklaması yaptı.